

tasavvur

tekirdag ilahiyat dergisi | tekirdag theology journal

e-ISSN: 2619-9130

tasavvur, Haziran/June 2020, c. 6, s. 1: 375-387

Abdurrahman Bedevî ve Bir Varoluşçuluk Denemesi
Abd al-Rahman Badawî and an Existentialism Experiment

Sümeyra TURAN

YL Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı

Master Student, Sakarya University

Institute of Social Sciences, Department of Philosophy and Religious Studies

Sakarya, Turkey

skoksal@nku.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-8381-7539

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 05 Şubat / February 2020

Kabul Tarihi / Date Accepted: 03 Haziran / June 2020

Yayın Tarihi / Date Published: 30 Haziran / June 2020

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran / June

Atıf / Citation: Turan, Sümeyra. "Abdurrahman Bedevî ve Bir Varoluşçuluk Denemesi". *Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 6/1 (Haziran 2020): 375-387.

İntihal: Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir. **Plagiarism:** This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected. web: <http://dergipark.gov.tr/tasavvur> | mailto: ilahiyatdergi@nku.edu.tr

Copyright © Published by Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi / Tekirdag Namık Kemal University, Faculty of
Theology, Tekirdag, 59100 Turkey.

Bütün hakları saklıdır. / All right reserved.

CC BY-NC-ND 4.0

Öz

Varoluşçuluk düşünce tarihi boyunca kendisine birçok taraftar bulmuş ve İslam dünyasında da çeşitli kişi ve eserlerde tezahür etmiş bir akımdır. Bu makalede varoluşçuluğun genelde İslam, özelde ise Arap dünyasındaki ilk ve en önemli temsilcisi olarak kabul edebileceğimiz Abdurrahman Bedevî ve onun varoluşçu düşünceleri incelenecektir. Çalışmada Bedevî'nin varoluşçuluğu nasıl değerlendirdiği betimsel bir tarzda ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Abdurrahman Bedevî, Varoluşçuluk, Arap Varoluşçuluğu.

Abstract

Existentialism is a movement that has found many supporters throughout the history of thought and has manifested itself in various people and works in the Islamic world. This article examines Abdurrahman Bedevî and his existentialist ideas, which can be regarded as the first and most important representative of existentialism in Islam in general and in the Arab world in particular. In this study, how Bedevî evaluates existentialism will be discussed in a descriptive manner.

Keywords: Abdurrahman Bedevi, Existentialism, Arab Existentialism.

Giriş

Varoluşçuluk; ilk yansımalarını Kierkegaard ve Nietzsche gibi düşünürlerde gördüğümüz ancak sistematik bir şekilde J.P. Sartre ve Martin Heidegger'de savunulan bir felsefe akımıdır. Bu akıma göre varoluş öncelikle bir varlık problemidir. Akımın temel iddiası geleneksel felsefenin aksine özün varoluştan önce değil; varoluşun özden önce gelmesidir. Buna göre insan önce var olur, daha sonra kendisini tanımlayıp özünü oluşturur. Varoluşçuluk, varolu-

şun zamansal yapısının ele alınmasıyla varlığın genel anlamına dair bir öğretilerdir.¹

Sartre, varoluşçuluğu tanımlamanın çok kolay olduğunu ileri sürer. Felsefe terimleriyle ifade edildiğinde, her nesnenin bir özünün bir de varlığının olduğunu belirten düşünür, özün sürekli nitelikler topluluğu, varoluşun ise dünyada etkin bir şekilde bulunuş hali olduğunu ifade eder. Sartre'a göre çoğu kişi özün önce, varoluşun sonra geldiğine inanmaktadır. 18. yüzyıl boyunca insanların kendilerine has ortak bir özleri olduğunu, bu değişmeyen özün ise insan doğası olarak adlandırıldığını belirtir. Ancak varoluşçuluk akımı bu iddianın tam tersini ileri sürmekte ve insanda varoluşun özden önce geldiğini savunmaktadırlar. İnsan önce vardır, sonra bir şekilde olur. Çünkü insan özünü kendisi yaratmaktadır; dünyaya atılarak, acı çekerek, savaşarak kendisinin ne olduğunu belirler.² Sartre, tanrıtanımaz varoluşçuluğun daha tutarlı olduğunu ileri sürer, buna göre eğer Tanrı yoksa varoluşu özden önce gelen bir varlık vardır ve bu varlık insandır.³

Martin Heidegger *Varlık ve Zaman* adlı eseriyle varoluş felsefesine büyük katkı sağlamıştır. Filozofun amacı önce varlığın anlamını bulmak buradan yola çıkarak da varoluşa ulaşmaktır. Heidegger, felsefe tarihi boyunca sorulan "varlık nedir?" sorusunun yerine "varlığın anlamı nedir?" sorusundan hareketle varoluşa ulaşmaya çalışır. Heidegger'e göre varlık kendisi bizatihi var edilemeyen özellikte olan ve aynı zamanda başka şeyleri de var edemeyecek bir yapıda bulunmaktadır.⁴ Heidegger insanın varoluşun ortasına "orada bir varlık (dasein)" olarak atıldığını ileri sürmektedir. *Dasein*'in özü varoluştur, sadece *Dasein* için varoluş, var olmak bakımından sorgulanabilir ve yalnızca

¹ Ahmet Cevizci, "Varoluşçuluk", *Felsefe Sözlüğü*, (İstanbul: Paradigma, 1999), 889-890.

² J. Paul Sartre, *Varoluşçuluk*, çev. Asım Bezirci, (İstanbul: Say Yayınları, 2016), 12-13.

³ Sartre, *Varoluşçuluk*, 56.

⁴ Martin Heidegger, *Teknik ve Dövüş*, çev. Necati Aça, (Ankara: Bilim Sanat Yayınları, 1998), 54.

Dasein gerçek manada var'dır.⁵ Heidegger, *Dasein*'in varlık bütünlüğünün anlamının zamansallık olduğunu dile getirmektedir. Düşünüre göre, *Dasein*'in varoluşu doğmasıyla başlamaktadır; doğum ve ölüm *Dasein*'in varlığının ta kendisidir.⁶

Abdurrahman Bedevî modern İslam düşünce geleneğinde varoluşçuluğu ilk temellendiren yazarlardan biridir. Türkçe literatürde varoluşçuluk üzerine çokça çalışma bulunmaktadır. Ancak yaptığımız literatür taraması neticesinde Bedevî'nin varoluşçuluğu hakkında Türkçe yazılmış bilimsel çalışmalara ne yazık ki rastlayamadık. Çalışmamızın literatüre mütevazı bir katkı sağlayacağını düşünüyoruz.

Bu makale, çalışmanın kısaca tanıtıldığı bir giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öncelikle Bedevî hakkında biyografik bilgiler verilmiş ve eserleri tanıtılmış; ikinci bölümde ise onun varoluşçu düşünceleri özellikle "el-Vücuđu'z-Zamani" adlı eseri bağlamında değerlendirilmiştir. Bu makalenin amacı Bedevî'nin varoluşçuluğu nasıl ele aldığını betimlemektir.

Bir Arap Filozofu: Abdurrahman Bedevî

Abdurrahman Bedevî, 4 Şubat 1917 yılında Mısır'ın Dimyat şehrinde toprak sahibi, varlıklı bir ailenin çocuğu olarak doğmuştur. İlk ve orta öğrenimin ardından Mısır Üniversitesi Felsefe Bölümü'ne kaydolmuş ve burada dönemin ünlü simaları olan Albert Burloud, Alexandre Koyre, Andre Lalandre ve Mustafa Abdürrazık ve Paul Kraus'tan eğitim almıştır. 1938 yılında mezun olduğu Felsefe Bölümü'ne Andre Lalande'nin asistanı olarak atanmış; varoluşçu düşüncede ölüm problemini incelediği ve Fransızca olarak kaleme aldığı master tezini 1941 yılında Alexandre Koyre'nin danışmanlığında tamamlamış-

⁵ Stephen Mulhall, *Heidegger ve "Varlık ve Zaman"*, çev. Kaan Öktem, (İstanbul: Sarmal Yayınevi, 1998), 33.

⁶ A. Kadir Çüçen, *Heidegger'de Varlık ve Zaman*, (İstanbul: Asa Yayınları, 2003), 96.

tır. 1944 yılında tamamladığı varoluşçulukta zaman konusunu ele aldığı doktora tezini ise Arapça olarak kaleme almıştır. 1945 yılında Kahire Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak hizmet verdi, 1949 yılında ise doçentlik unvanına sahip oldu. 1950 yılında Aynışems Üniversitesine felsefe bölümünü kurmak üzere görevlendirildi ve 1959 yılında profesör olmuştur. Çeşitli üniversitelerde dersler ve konferanslar veren Bedevî, 1972-1984 yılları arasında Kuveyt Üniversitesinde ders vermiş; buradaki görevinden ayrıldıktan sonra Paris'te yaşamaya başlamıştır. Rahatsızlanması neticesinde Kahire'ye getirilen Bedevî, dört aylık bir tedavi sürecinin ardından 25 Temmuz 2002 tarihinde vefat etmiştir.⁷

Arap varoluşçuluğu üzerine yazdığı çalışmasında Yoav Di-Capua, Bedevî'yi ilk modern Arap filozofu olarak tanımlar ve onun nefes kesici bir entelektüel kapsama ve manevi bir bilimsel anlayışa sahip olduğunu belirtir. Bedevî'yi Heidegger'i bölgeye getiren ve Avrupa varoluşçuluğunun ilk, en tutarlı ve üretken yerel filozofu olarak tanımlar. Di-Capua'ya göre Bedevî'nin enerji ve son derece yaratıcı olan projesi, kültürel özgünlüğü ortaya çıkarmak ve İslam felsefesini güncelleştirmek için Heideggerci varoluşçuluğu ve Sufizmi birleştirmektir. Bu teorik proje, Sartre tarzı siyasete sığ bir bağlılık olarak görüldüğü şeyle gölgede kaldığında, Mısır'ı hayal kırıklığı içinde terk eden Bedevî bölgeyi bir süre dolaştıktan sonra Sorbonne'da öğretmen olarak Paris'e yerleşmiştir. Kendini gönüllü sürgüne mahkûm eden Bedevî arkasında nesiller boyu referans ve ilham kaynağı haline gelen bir külliyat bırakarak vefat etmiştir.⁸

⁷ Abdurrahman Bedevî, *Sîretü Hıyâtı*, (Beyrut: Müessesetü'l-Arabiyye li'd-dirase ve'n-neşr, 2000), 15; M. Cüneyt Kaya, "Abdurrahman Bedevî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2016), Ek:1/176-177; Oliver Leaman, "Abd al-Rahman Badawi", *The Biographical Encyclopedia of Islamic Philosophy*, (London, Bloomsbury Academic, 2015), 43.

⁸ Yoav Di-Capua, *No Exit*, (Londra: The University of Chicago Press, 2018), 6.

Abdurrahman Bedevî yaptığı tercüme, neşir ve telif eserleriyle bulunduğu coğrafyada felsefe kültürünün yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur. Felsefenin birçok konusuyla ilgilenen Bedevî, önceliği lisansüstü çalışmalarında incelediği varoluşçu düşüncede ölüm ve zaman konularına vermekte ve kendisini varoluşçu bir filozof olarak tanımlamaktadır. Felsefe dünyasına yaptığı en önemli katkılardan biri de onun Antik Yunan düşüncesinin İslam dünyasına aktarımına dair yaptığı çalışmalardır. Bu bağlamda onun, Platon, Aristoteles ve Plotinus gibi filozofların Arapça'ya çevrilen eserlerine dair yaptığı tenkitli neşir çalışmaları büyük öneme haizdir. Kant ve Alman İdealizmi ile ilgilenen Bedevî'nin telif, neşir ve tercüme çalışmalarından oluşan yüz elliye yakın eseri bulunmaktadır. Bu eserlerinden en önemlileri şunlar olarak sıralanabilir:⁹

ez-Zamânu'l-vüçûdî (Kahire 1945)

el-İnsâniyye ve'l-vüçûdiyye fi'l-fikri'l- 'Arabî (Kahire 1947)

el-Eflatuniyye'l-Muhdese inde'l-Arab

Eflâtûn inde'l-Arab

el-Ahlâk 'inde'l-Kant (Kuveyt 1977)

Sîretü'hayâti (I-II, Beyrut 2000)

Aristo 'inde'l- 'Arab (Kahire 1947)

el-Ahlâk ilâ Nîkūmahûs (Kuveyt 1977)

el-Vüçûd ve'l- 'adem (Beyrut 1965, Sartre'dan)

⁹ Eserlerin isimlerini tek tek zikretmek bu çalışmanın sınırlarını aşacaktır. Bedevî'nin detaylı bir biyografisi ve eserlerinin isimlerinin listesi için lütfen bkz.: M. Cüneyt Kaya, "Abdurrahman Bedevî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2016), Ek:1/176-177.

Mevsû'atü'l-felsefe (I-II, Beyrut 1984, ek cilt: 1996)
ed-Dirasât fi'l-felsefeti'l- vüçüdiyye (Kahire 1961)

Varoluşsal Zaman

1944 yılında Mısırlı filozof Abdurrahman Bedevî “Varoluşsal Zaman” olarak Türkçe’ye tercüme edebileceğimiz doktora tezini savunduğunda, dönemin duayenlerinden Taha Hüseyin, modern Arap felsefesinin doğuşunu ilan etmiştir. Di-Capua, doktora savunmasının ulusal bir olay olduğunu ve Mısır’daki günlük el-Ahram gazetesinde bu durumun paylaşıldığını belirtir. Tezini savunduktan altı yıl sonra Bedevî’nin yeni bir felsefe tasarladığını ve buna varoluşçuluk(vüçüdiyye) dediğini ancak bunun, Avrupa’daki akımla aynı adını paylaşmasına rağmen, bir kopyası olmadığını, aksine, aynı zamanda toplu olarak yeni bir post-kolonyal Arap öznesi -kendinden emin, politik olarak bağımsız, kendi kendine yeten ve her şeyden önce özgür- yaratmaya çalışılan bir dizi formülasyon ve uyarlama olduğunu belirtir.¹⁰ Bedevî eserini kaleme alırken içinde mevcut bulunduğu post-kolonyal dönemin de etkisiyle olacaktır ki terimleri Fransızca üzerinden ele almak yerine Arapçalaştırma yolunu tercih etmiştir. Nitekim Türkçe’de hem “egzistansiyalizm” hem de “varoluşçuluk” kavramları dönüşümlü olarak kullanılırken Bedevî böyle bir yol tercih etmemiş, terimleri Arapçalaştırarak kullanmıştır.

Bedevî’nin hem yüksek lisans hem de doktora tezleri varoluşçuluğa olan ilgisini kanıtlar niteliktedir. 1940 yılında tamamlanan yüksek lisans tezi, çağdaş felsefede ölüm sorunu ile Heidegger üzerinde yoğunlaşırken doktora tezinde de Heidegger ile kendi varoluş felsefesi olarak adlandırdığı zaman ve varoluş sorununu ve bunun ontoloji, mantık ve etik üzerindeki etkilerinin

---

¹⁰ Yoav Di-Capua, “Arab Existentialism: An Invisible Chapter in the Intellectual History of Decolonization”, *The American Historical Review*, 117/4, (Ekim 2012), 1061.

incelenmesinden oluşmaktadır. Özellikle, otobiyografisinde varoluş felsefesinin geniş özetlerini sunduğu birkaç sayfada Bedevî, Kierkegaard'dan bahsetmemekte, onun yerine Heidegger'in *Varlık ve Zaman* adlı eserini kendisini en çok etkileyen eser olarak seçmektedir. Ayrıca düşünür, özellikle varoluşçuluğun yayılması ile ilgili olarak katkılarının farkındadır ve bu durumu şu şekilde dile getirir: "Aralarındaki farklı anlama düzeylerine veya eksikliklerine rağmen, kültürlü Arapların çoğunda Varoluşçuluk hakkında yazdıklarım sayesinde, önemli bir entelektüel oluşum meydana geldi."¹¹

Bedevî'nin *Varoluşsal Zaman* başlığını taşıyan eseri makalenin sınırlarını aşmamak için kullanacağımız temel kaynaktır. Eser iki ana bölümden oluşmaktadır: İlk bölümde zamanda varoluşu inceleyen yazar, ikinci bölümde eksik varlığı incelemektedir. İlk bölümün birinci başlığı olan "Varlık ve İmkân" bölümünde Bedevî, önce varlık kavramını tartışır, ardından Hegel'de Varlık ve Hegel'de Zaman kavramlarını tartıştıktan sonra Hegelci Diyalektik Eleştirisi yapar. Bu bölümde Bedevî, Kierkegaard'ın kendisinin Hegel'den derinden etkilendiğinin altını çizer ve Kierkegaard'ın kaygı, ölüm, şimdiki zaman ve sıçrama gibi varoluşçu kategorilerinin her birinde derin bir çelişki ya da kontrast olduğunu belirtir. Bu nedenle Bedevî, Kierkegaard'ın diyalektiğin bizatihi kendisini değil, Hegel'in diyalektik kullanımını eleştirdiğini söylemektedir. Ona göre Kierkegaard bütün varoluşu benlik ile diğeri arasında kalıcı bir diyalektik olarak görmüştür ve varoluş sonlu ve sonsuz arasındaki bir ayrımdır.¹²

Bedevî, varoluşçuluğun ana temalarından ikisini sıkı bir şekilde takip etmektedir: Birincisi, varoluş özden önce gelir yani, bir insanın özü, seçimlerinin/varoluşunun sonucudur; ikincisi, varoluş zamanın özüdür yani insanlar

¹¹ Bedevî, *Sîretü Hayatî*, 182.

¹² Abdurrahman Bedevî, *ez-Zamânu'l-Vücûdî*, (Beyrut: Dâru's-Sekâfe, 1973) 3. Basım, 29.

zamana bağlıdır ve yaşadıkları yaşam süresi ölçülen saat zamanından farklıdır. Bedevî'nin tezi, zamanın bireysel varoluşu nasıl şekillendirdiğini araştırmaktadır. Bedevî, gerçek varoluşun bireyin varlığı olduğunu savunmuştur. Birey, özgürlüğü gerektiren konudur. Bu özgürlüğün anlamı olasılığın varlığıdır. Di-Capua, Bedevî'nin daha sonra klasik bir Heideggerci öznellik yorumunu izlediğini ve radikal bireycilik yani, bireyin anlam arayışına hümanist bir odaklanma ve kimlik özgürlüğü yani, bireyci kendini yansıtma ve sorumluluğun tek garantisi konularına odaklandığını belirtir.¹³

Di-Capua, Bedevî'nin büyük projesinin tasavvuf ve varoluşçu felsefe alanında entelektüel bir sentez elde etmek olduğunu iddia etmektedir. Bu iddiaya göre Bedevî, her iki düşünce sistemini de bireysel öznelliğe dayalı olarak görmüş, yani içinde bulunduğumuz bir ilişki yoluyla dünyada olduğumuzu, konunun bedenimiz, dünyamız ve durumumuz olduğunu düşünmektedir. Bedevî'nin varoluşçuluğun II. Dünya Savaşı sonrası Avrupa felsefesinin geleceği olduğuna inandığını ve Sufizm ile kaynaşarak, Heideggerci düşünceyle birlikte Arap felsefesini anında bir yükselişe geçireceğini düşündüğünü iddia etmektedir.¹⁴

Bedevî'nin varoluşçuluğa olan ilgisi onu Avrupa'nın birçok yerine götürmüştür. Düşünür, 1945-1947 yılları arasındaki Paris seyahati esnasında St. Germain Yayınları'nı ziyaret ettiğinde, bazı genç erkek ve kadınların varoluşçuluğu bir cinsel özgürlük meselesi olarak düşündüğünü görmüştür. Bedevî'nin tespitine göre varoluşçuluğun bu şekilde anlaşılması gençler arasında vuku bulan ve yozlaşmış bir eğilimden başka bir şey değildir. Sonuç olarak buradaki insanlar varoluşçuluk hakkındaki bu hatalı izlenimi Mısır ve Arap

¹³ Di-Capua, "Arab Existentialism", 1067-1068.

¹⁴ Di-Capua, "Arab Existentialism", 1068.

dünyasındaki okuyuculara taşımışlardır, Bedevî bu Mısırlı gazetecilere öfkeyle, “Bu, aptallık, cehalet ve yanlışlık örneğiydi” demektedir.¹⁵

Varoluşsal Zaman kitabında kaygı kavramıyla ilgili iki önemli nokta öne sürülmektedir: Kierkegaard ve Heidegger için geleceğe yönelik olması ve zaman ile sonsuzluk arasındaki bağlantıyı oluşturması. Bedevî için yaşam boyu süren felsefi bir meşguliyet olan ölüm tartışmasında, tam gerginliğini korumak için ölüm ihtiyacını ve dediği gibi ürperti çağrıştırmaya gücünü ya da korkunç titremeye dönüşen omurganın karıncalanmasını vurgular. Bu, ölüm olgusu ile gerçek anlamda varoluşsal çatışmadır ve bu anlamda Bedevî için dini inanç ve kurtuluş, haksız bir kaçış için uygun bir bahane haline gelir. Ölüm konusu olduğunda inancı temelde bir kopuş olarak gören ve radikal bir konum alan Bedevî, Nietzsche ve Sartre’da ortaya çıkmış bir fikir olan hiçliği kucaklama cesareti göstermiştir.¹⁶

Bedevî’nin Kierkegaard üzerine yoğunlaşmasının ardında belirgin otobiyografik motivasyonlar olduğunu söyleyen Malik; Bedevî’nin hiç evlenmediğini ve oldukça uzun yaşamının çoğunu felsefe yazmaya ve çevirmeye adanmış olduğunu belirtir. Kierkegaard’ın yalnız yaşam biçimine bir filozof olarak bağlılığı, sevdiği kişi ile olan ilişkisinden kopması ve evlilik hayatını varoluşun ikinci etik aşamasına göndermesi, hepsi Bedevî ile kişisel olarak yankı bulmuştur. Bedevî, Kierkegaard’ın *Ya, Ya Da* eserinde karşılaştığı varoluşun üç aşamasını-estetik, etik ve dini- incelemektedir. Birincisi dolaysızlık ve sürekli yenilik gerektirir; ikincisi, sorumluluk ve görevi simgeleyen hafızayı ve tekrarı içerir ve üçüncüsü sonsuzluğa açılma zamanının ötesindedir. Bedevî, Tanrı’nın zamanın ötesinde olduğunu belirtmek için “Rabbimizin sabah ya da akşamı yok”

¹⁵ Bedevî, *Sîretü Hayatî*, 183-184.

¹⁶ Habib C. Malik, “The Reception of Kierkegaard in the Arab World”, *Kierkegaard’s International Reception*, ed. Jon Stewart, (New York: Routledge, 2016), 8/3, 53; Bedevî, *Sîretü Hayatî*, 170-174.

diyen Sühreverdi'ye atıfta bulunur. Bedevî için Sufiler Kierkegaard'ın dini düzeyinde faaliyet göstermektedir.¹⁷

Sonuç

Sonuç itibariyle 1917-2002 yılları arasında yaşayan Abdurrahman Bedevî, Kierkegaard'dan önemli ölçüde etkilenmiş, kişisel yaşamında da Kierkegaard'inkine benzer bir hikayesi olmuştur. Üniversite eğitimini aldığı dönemde varoluşçuluk akımından etkilenmiş, yüksek lisans ve doktora tezlerini de bu akım çerçevesinde kaleme almış, bu eserlerinde varoluşçuluğun önemli problemlerinden olan ölüm ve zaman konularını incelemiştir.

Bedevî, varoluşun özden önce geldiğini yani, bir insanın özünün, varoluşunun sonucu ortaya çıktığını ve varoluşun zamanın özü olduğunu iddia etmektedir. Buna göre insanlar zamana bağlıdır ve yaşadıkları yaşam süresi ölçülen saat zamanından farklıdır. Bedevî'nin doktora tezi de zamanın bireysel varoluşu nasıl şekillendirdiğini ele almaktadır. Diğer varoluşçu filozoflar gibi Bedevî de gerçek varoluşun bireyin varlığı olduğunu savunmuştur.

Peki Bedevî neden Arap varoluşçuluğunu yeni bir akım haline getirmek istemektedir? Bu sorunun cevabı muhtemelen filozofun içinde bulunduğu zaman dilimini de göz önüne aldığımızda Di-Capua'nın iddialarını haklı çıkaracak bir biçimde ele alınabilir. Bedevî, II. Dünya Savaşı sonrasında varoluşçuluğun Avrupa'da merkezi bir akım olacağını düşünmüş ve bu akımı İslam mistisizmi ile kaynaştırarak felsefe tarihi sahnesinde Müslümanlara bir baş rol vermek istemiştir.

---

¹⁷ Malik, "The Reception of Kierkegaard in the Arab World", 61.

Kaynakça

- Bedevî, Abdurrahman. *Sîretü Hayatî*. Beyrut: Müessesetü'l-Arabiyye li'd-dirase ve'n-neşr, 2000.
- Bedevî, Abdurrahman. *ez-Zamânu'l-Vücûdî*. Beyrut: Dâru's-Sekâfe, 3. Basım, 1973.
- Cevizci, Ahmet. "Varoluşçuluk", *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma, 3. Basım, 1999.
- Çüçen, A. Kadir. *Heidegger'de Varlık ve Zaman*. İstanbul: Asa Yayınları, 2003.
- Di-Capua, Yoav. *No Exit*. Londra: The University of Chicago Press, 2018.
- Di-Capua, Yoav. "Arab Existentialism: An Invisible Chapter in the Intellectual History of Decolonization", *The American Historical Review*, 117/4, (Ekim 2012), 1061-1091.
- Heidegger, Martin. *Teknik ve Dövüş*. çev. Necati Aça. Ankara: Bilim Sanat Yayınları, 1998.
- Kaya, Cüneyt. "Abdurrahman Bedevî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 2016.
- Leaman, Oliver. "'Abd al-Rahman Badawi", *The Biographical Encyclopedia of Islamic Philosophy*, Londra: Bloomsbury Academic, 2015.
- Malik, Habib. "The Reception of Kierkegaard in the Arab World", *Kierkegaard's International Reception*, ed. Jon Stewart, New York: Routledge, 8/3, 2016.
- Mulhall, Stephen. *Heidegger ve "Varlık ve Zaman"*. çev. Kaan Öktem. İstanbul: Sarmal Yayınevi, 1998.

Sartre, J. Paul. *Varoluşçuluk*. çev. Asım Bezirci. İstanbul: Say Yayınları, 2016.